

Н.В. Бойченко, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

О.В. Ілляшенко, канд. екон. наук, доц. (СНУ ім. В. Даля, Северодонецьк)

СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Досліджено сутність та місце фінансової стратегії в системі управління підприємством, охарактеризовано структуру механізму фінансової стратегії підприємства, визначено принципи формування та критерії оцінювання ефективності фінансової стратегії підприємства.

Исследована сущность и место финансовой стратегии в системе управления предприятием, охарактеризована структура механизма финансовой стратегии предприятия, определены принципы формирования и критерии оценивания эффективности финансовой стратегии предприятия.

Essence and place of financial strategy are investigational in control system by an enterprise, the structure of mechanism of financial strategy of enterprise is described, forming principles and criteria of evaluation of efficiency of financial strategy of enterprise are certain.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Останніми десятиліттями відбуваються процеси істотної трансформації фінансової системи, формування єдиного світового фінансового простору, суттєво ускладнюється взаємодія підприємств із зовнішнім фінансовим середовищем, змінюються передумови та можливості фінансової діяльності підприємств у стратегічному періоді, загострюються загальні проблеми розробки та реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами. За умов конкуренції підприємства мають враховувати ці процеси у своїй фінансовій діяльності, спрямованій на перспективу. Свідома розробка та реалізація стратегії управління фінансовими ресурсами в умовах фінансової глобалізації може замінити поступовий рух до глобального бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування стратегії управління фінансовими ресурсами підприємств є недостатньо дослідженими в науковій літературі з точки зору її розробки, моделювання вибору оптимального варіанта та реалізації за умов фінансової кризи. Саме тому на сучасному етапі розвитку дедалі

вагомішого значення набувають питання дослідження і формування механізму фінансової стратегії підприємства.

У розробку проблем формування загальної стратегії підприємств значний внесок зробили фундаментальні роботи І. Ансоффа, О. Віханського, А. Градова, Б. Карлоффа, М. Круглова, О. Кузнєцової, М. Мескона, Е. Уткіна, Р. Фатхутдінова, Ф. Хедоурі та ін.

Фундаментальними дослідженнями в галузі проблем управління фінансовими ресурсами є праці таких вчених, як І. Балабанов, І. Бланк, В. Бочаров, Р. Брейлі, Дж. Ван Хорн, Ю. Воробйов, Г. Кірейцев, В. Ковальов, Р. Квасницька, Н. Колчина, С. Майерс, В. Нижник, Ф. Модільяні, В. Опарін, А. Поддєрьогін, Є. Рясних, О. Стоянова, І. Ткачук, А. Чупіс, А. Шеремет та ін.

Разом із тим, у вітчизняній теорії та практиці недостатньо розвинені теоретичні та методичні підходи до вирішення завдань моделювання вибору оптимального варіанта фінансової стратегії, до принципів формування та критеріїв оцінювання ефективності фінансової стратегії підприємства в сучасних умовах господарювання. Актуальними при цьому стають такі дослідження: визначення основних глобалізаційних тенденцій руху та еволюції фінансових ресурсів у сучасній фінансовій системі, дослідження концепції стратегії управління фінансовими ресурсами, оцінка детермінант внутрішнього та зовнішнього фінансового середовища підприємств, пошук стратегічних моделей управління (оптимізації) формуванням фінансової стратегії, розробка системи формування стратегії управління фінансовими ресурсами, вибір оптимального варіанта вказаної стратегії.

Мета та завдання статті – обґрунтування теоретичних основ і розробка прикладних рекомендацій щодо вдосконалення механізму фінансової стратегії підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегія економічної організації – це сукупність її головних цілей та основних засобів досягнення даних цілей. Розробка стратегії підприємства включає в себе визначення загального напрямку його діяльності.

В умовах ринкових відносин, самостійності, відповідальності підприємств за результатами своєї діяльності виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій фінансового стану, орієнтації та фінансових можливостей та перспективної оцінки фінансового стану інших господарюючих суб'єктів. Отже, підприємства зацікавлені в розробці фінансової стратегії.

Фінансова стратегія – це генеральний план дій для забезпечення підприємства грошовими коштами. Вона охоплює питання теорії та

практики формування фінансів, їх планування, вирішує завдання, які забезпечують фінансову стабільність підприємства в ринкових умовах господарювання. Теорія фінансової стратегії досліджує об'єктивні закономірності ринкових умов господарювання, розробляє способи і форми виживання в нових умовах, підготовки та ведення фінансових операцій [1, с. 260].

Ефективне формування і використання фінансових ресурсів вітчизняних підприємств насамперед пов'язане із застосуванням нових систем і методів управління цими процесами. За останні два-три роки в національній економіці спостерігається стабілізація та зростання показників стану макро- та мікроекономіки, що зумовлює необхідність менеджерам підприємств зосереджувати свою увагу не лише на питаннях існування та виживання на ринку, але й забезпеченні їх розвитку в перспективі. Сьогодні у вітчизняній практиці особливі актуальними стають питання стратегічного розвитку підприємств, формування систем управління, що відповідають його вимогам, у тому числі й стосовно фінансового менеджменту [2, с. 93].

Розробка та реалізація стратегії розвитку підприємства не можливі без формування фінансової стратегії.

Фінансова стратегія є економічною категорією, яка характеризує різноманітні відносини між суб'єктами ринку у фінансовій сфері. Ця категорія визначає поведінку підприємства на ринку, формування її ринкової позиції, виходячи зі стану та використання наявних фінансових ресурсів.

Фінансова стратегія підприємства включає в себе аналіз фінансового стану; оптимізацію основних та оборотних засобів; розподіл прибутку.

Фінансова стратегія підприємства згідно зі своєю стратегічною метою забезпечує такі функції, як:

- формування та ефективного використання фінансових ресурсів;
- виявлення найефективніших напрямків інвестування та зосередження фінансових ресурсів на цих напрямках;
- відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства;
- визначення головної загрози з боку конкурентів, правильний вибір напрямків фінансових дій та маневрування для досягнення вирішальної переваги над конкурентами;
- створення та підготовка стратегічних резервів;
- ранжування та поетапне досягнення мети [3, с. 14].

Таким чином, успіх фінансової стратегії підприємства гарантується за умов рівноваги теорії та практики, збігу стратегічних цілей із реальним економічними та фінансовими можливостями.

Основними завданнями фінансової стратегії є такі:

- визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;
- визначення перспективних фінансових взаємовідносин із суб'єктами господарювання, бюджетом, банками тощо;
- фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності;
- вивчення економічних та фінансових можливостей імовірних конкурентів, розробка та проведення заходів із забезпечення фінансової стійкості;
- розробка способів виходу з кризового стану та методів управління за умов кризового стану підприємств [4, с. 221].

Фінансова стратегія включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стійкості підприємства за ринкових умов господарювання. Фінансова стратегія охоплює всі форми фінансової діяльності підприємства: оптимізацію основних та оборотних засобів, формування та розподіл прибутку, грошові розрахунки та інвестиційну політику.

Важливе значення для формування фінансової стратегії має врахування чинників ризику. Фінансова стратегія розробляється з урахуванням ризику неплатежів, інфляційних коливань, фінансової кризи. В умовах ринкової економіки суб'єкти господарювання стикаються з різними фінансовими проблемами, тобто виникає необхідність передбачення майбутнього стану підприємства, а це можливо тільки в разі використання фінансової стратегії діяльності підприємства.

Сьогодні потреба формування фінансової стратегії є важливим складником успішного функціонування будь-якого підприємства, незалежно від розміру, організаційно-правової форми та виду діяльності. Чимало досліджень висвітлюють тему фінансової стратегії та її реалізації на прикладах певних суб'єктів господарювання. Через динамічність зовнішнього середовища постає проблема формування фінансової стратегії з урахуванням впливу значної кількості чинників екзогенного та ендогенного характеру на діяльність підприємств, що потребує подальшого дослідження [5, с. 140].

На сучасному етапі все більше підприємств усвідомлюють необхідність перспективного управління фінансовою діяльністю на основі наукової методології передбачення її напрямків й форм,

адаптації до загальних цілей розвитку підприємства і умов зовнішнього фінансового середовища. Ефективним інструментом перспективного управління фінансовою діяльністю підприємства, підпорядкованим реалізації мети його загального розвитку в умовах істотних змін макроекономічних показників, системи державного регулювання ринкових процесів, кон'юнктури фінансового ринку та пов'язаної з цим невизначеності, виступає фінансова стратегія [6, с. 135].

Вивчення специфіки формування фінансової стратегії підприємства є актуальною проблемою. Це пояснюється тим, що фінансова стратегія нерозривно пов'язана з генеральною стратегією підприємства і від неї залежать фінансові показники діяльності підприємства. Також слід відзначити, що ступінь розробки та вивчення питання формування фінансової стратегії є незначним. Сучасні умови господарювання зумовили зміщення акцентів у бік управління фінансами підприємства з метою забезпечення їх стабільного розвитку та досягнення стратегічного успіху.

Формування фінансової стратегії є складним і трудомістким процесом, оскільки потребує значних витрат часу, праці й виконання комплексних розрахунків. Важливим для цього процесу є врахування таких чинників [7, с. 85]:

- орієнтування фінансової стратегії на загальну стратегію розвитку підприємства на ринку;
- рівень законодавчого та нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності;
- економічна та політична ситуація в країні;
- тип ринкової позиції суб'єкта господарювання;
- ресурсне забезпечення підприємства;
- галузева приналежності суб'єкта господарювання;
- фінансовий стан та конкурентні переваги існуючих та потенційних підприємств-конкурентів, надійність постачальників і покупців;
- рівень ризику фінансової діяльності, зумовлений інфляційними коливаннями, різкими коливаннями курсу валют, ризиками неплатежів, імовірністю настання фінансової кризи тощо.

Фінансова стратегія сама суттєво впливає на формування загальної стратегії розвитку підприємства. Сукупність різних видів стратегій підприємства являє собою його «стратегічний набір» (рис. 1) [8, с. 122].

Основною метою фінансової діяльності підприємства є максимізація його ринкової вартості та підвищення рівня добробуту його власників.

- Система стратегічних фінансових цілей має забезпечувати:
- формування достатнього обсягу власних фінансових ресурсів і високу рентабельність використання власного капіталу;
 - оптимізацію структури активів і оборотного капіталу;

– установлення прийняттого рівня фінансових ризиків у процесі виробничо-господарської діяльності підприємства у довготерміновому періоді.

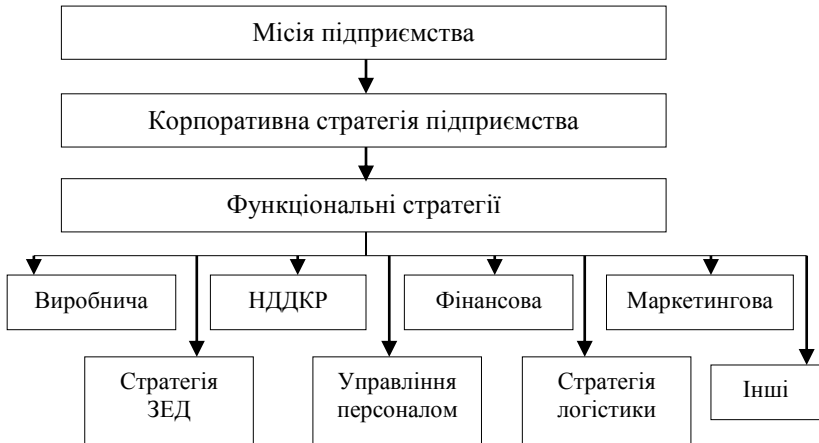

Рисунок 1 – Місце фінансової стратегії в стратегічному наборі підприємства

Формування фінансової стратегії передбачає послідовність певних етапів. Послідовність цих етапів показано на рис. 2.

Важливим моментом формування фінансової стратегії є врахування стадії життєвого циклу підприємства і продукції, яку воно виробляє, а також обраної фінансової та маркетингової політики. З огляду на це можна виділити такі типи фінансових стратегій:

- експансійна;
- поступового розвитку;
- захисна;
- стабілізаційна;
- антикризова.

Забезпечення достатніми обсягами фінансових ресурсів є однією з найважливіших умов досягнення мети та завдань, передбачених фінансовою стратегією підприємства. Конкретні шляхи досягнення відповідних цілей визначає фінансова політика, яка охоплює такі види політики: управління структурою капіталу, цінову, податкову, управління доходами, управління витратами, управління формуванням і використанням прибутку, дивідендну, інвестиційну тощо.

Рисунок 2 – Основні етапи формування фінансової стратегії підприємства

Успішне функціонування підприємства в ринкових умовах можливе за рахунок формування і реалізації виваженої маркетингової, фінансової та інвестиційної політики. Фінансова стратегія поєднує в собі ці складові та за допомогою реалізації оперативних і поточних планів дає змогу досягнути запланованих цілей. Фінансова стратегія має бути чіткою, логічною, збалансованою та обґрунтованою.

Підсумовуючи все викладене вище, можна зробити висновок, що фінансова стратегія є напрямним вектором управління фінансами підприємства, і без її належного формування суб'єкту господарювання дуже складно оминати фінансові проблеми під час здійснення

виробничо-господарської діяльності в сучасному глобалізованому, динамічному і конкурентному ринковому середовищі.

Список літератури

1. Масленніков О. Ю. Фінансова стратегія та планування в умовах становлення ринку / О. Ю. Масленніков, А. Я. Шпачук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Л., 2007. – Вип. 17.3. – С. 260–262.
2. Лепа Н. Н. Методы и модели стратегического управления предприятием / Н. Н. Лепа. – Донецк : Юго-Восток, 2002. – 185 с.
3. Теслюк Н. П. Методичні основи розробки фінансової стратегії підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01 / Н. П. Теслюк. – К., 2006. – 20 с.
4. Тридід О. М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства / О. М. Тридід. – Харків : ХДЕУ, 2002. – 363 с.
5. Потій В. З. Фінансова стратегія підприємства як складова фінансового управління / В. З. Потій, О. М. Дем'яненко // Збірник наук. праць Національного ун-ту Державної податкової служби України. – 2009. – № 2. – С. 26–29.
6. Пономаренко В. С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи : монографія / В. С. Пономаренко, О. М. Тридід, М. О. Кизим – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 328 с.
7. Путятин Ю. А. Финансовые механизмы стратегического управления развитием предприятия : монография / Ю. А. Путятин, А. И. Пушкарь, А. Н. Тридид. – Х. : Основа, 2000. – 488 с.
8. Ансоф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансоф. – СПб. : Питер, 1999. – 416 с.

Отримано 30.03.2012. ХДУХТ, Харків.

© Н.В. Бойченко, О.В. Ілляшенко, 2012

УДК 336.226.1

М.О. Дурсунов, канд. юр. наук

РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ТА ДЕЯКИХ ІНШИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ» ВІД 4 ЛИСТОПАДА 2011 РОКУ № 4014-VI

Проаналізовано законодавчі засади реформування спрощеної системи оподаткування, деталізовано нові правила сплати єдиного податку за групами підприємств.